

Hovedkontor

Olje- og energidepartementet
Postboks 8129 Dep.

0032 OSLO

Deres ref.:
Deres brev av:
Vår ref.: 2014-0162-101

Dato: 11.09.2014

Høring – rapport fra ekspertgruppe om organisering av strømmettet

Dalane energi IKS vil gjerne få komme med følgende uttalelse til rapporten fra ekspertgruppen om organisering av strømmettet (Reiten-utvalget):

1. Organisering av nettvirksomheten. Selskapsmessig skille.

I rapporten anbefaler utvalget at det innføres et selskapsmessig og funksjonelt skille for samtlige nettselskaper med inntektsramme. Dette begrunnes hovedsakelig med hensynet til nøytralitet og mulighetene for krysssubsidiering. Dette samsvarer i utgangspunktet med EU's krav og begrunnelse for å skille nettvirksomhet fra produksjons- og omsetningsvirksomhet. I Eldirektiv II 2003 ble det imidlertid gitt unntak fra dette kravet for selskaper med kundegrunnlag under 100.000. Dette unntaket ble også videreført i Eldirektiv III 2009. I Eldirektiv III ble kravene for transmisjonsnett skjerpet, ved at det også ble innført krav om eiermessig skille. Det ble ikke gjort noen tilsvarende endring for distribusjonsnett, og selskaper med kundegrunnlag under 100.000 kan fremdeles få unntak fra reglene om selskapsmessig og funksjonelt skille fra virksomhet med produksjon og omsetning. Når dette unntaket er videreført, må grunnen være at EU har vurdert behovet for et slikt skille annerledes en Reiten-utvalget.

Etter Dalane energis mening har utvalget lagt for stor vekt på ulempene ved vertikal integrering i forhold til fordelene ved slik integrering. Det er lagt liten vekt på de bedrifts- og samfunnsøkonomiske gevinster man vil kunne få ved en samordning av ulike virksomhetsområder. I en dansk rapport fra 2006: «Reorganisering af elsektoren efter reformen i 1999», av Ole Jess Olsen, er både fordeler og ulemper ved vertikal integrering omtalt:

«For liberaliseringen kan den hidtidige vertikale integrasjon af forsyningsvirksomhederne være et problem, fordi en af de virksomheder, der konkurrerer om at sælge tjenesteydelser, også ejer det netværk, som alle skal have adgang til for at kunne deltage på markedet. For at dette skal kunne fungere optimalt, skal alle helst have adgang på ensartede betingelser. Der er flere løsninger på problemet, som har været taget i brug, enten hver for seg eller i forskjellige kombinationer (se Newbery 1999): Nogle gange har løsningen været at acceptere en fortsættelse av den vertikale integrasjon, men kombinert med en regulering af adgang til og brug af infrastrukturnetværket for således at sikre konkurrenterne ensartede betingelser. En annen

DALANE ENERGI IKS

Org.nr. 948 645 017
Kontonr. 3270 07 02994

firmapost@dalane-energi.no
www.dalane-energi.no

Elganeveien 1, Eie
Postboks 400
4379 Egersund
Tlf. 51 46 25 00
Fax 51 49 11 11

Avdelinger:

Bjerkreim:
Postboks 26
4389 Vikeså

Fax 51 46 25 71

Lund:
Sletteveien 9
4460 Moi

Fax 51 46 25 81

Sokndal:
Drageland
4380 Hauge i Dalane

Fax 51 46 25 91

- *løsning består i vertikal adskillelse af det tidligere integrerede monopol i selvstendige netværkselskaber og tjenesteudbydere (såkalt «unbundling») Ved valg av den siste løsningen vil myndighetene dog ofte vælge også at regulere infrastrukturadgangen – som ved elliberaliseringen.*

- *Det er ikke uden videre klart, hvad der er den beste løsning. Både den teoretiske litteratur og praktiske eksempler peger på en rekke mulige samfunnsøkonomiske fordele ved vertikal integration. Det kan være teknologisk bestemte samdriftsfordele («economies of scope») mellom forskjellige led i forsyningskæden, hvis udnyttelsen desuden stiller krav om teknisk koordinering mellom anlægsinvesteringerne i de enkelte led. Hvis disse ejes af forskjellige selskaber, skal koordineringen opnås gennem kontrakter, der giver anledning til problemer med incitamentforenelighed (det klassiske «hold up» problem ved samhørende investeringer i jernbanenet og togsæt, i kulminer og kulfyrede kraftværker og transmissionsnetværk, se Goldberg 1976).»*

Den norske elektrisitetsforsyningen består av en tett integrert fysisk kjede fra produksjon, via nett til forbruker. Forholdene kan variere fra landsdel til landsdel, og fra område til område. Mange steder er nettet bygget ut fra lokale produksjonsanlegg, og det har vært en nær sammenheng mellom investeringer i nett og produksjonsanlegg, og driften av disse anleggene. De samdriftsfordelene som er beskrevet i den danske rapporten gjelder i stor grad også i Norge.

I NVE's studie av referentene i kostnadsnormmodellen, fram hever en av disse, AS Eidefoss, følgende :»*Selskapet mener de lave DV-kostnadene skyldes at de høster gevinster på å være et vertikalintegrert selskap. Ansatte jobber på flere virksomhetsområder ut fra behov og de har samarbeid mellom de ulike virksomhetene på enkelte områder (for eksempel driftssentral for flere virksomhetsområder)*»

Dette gjelder ikke bare for Eidefoss, spesielt i grisgrendte distrikter med distribuert kraftproduksjon vil en samordning av produksjon og nett kunne gi samfunns- og bedriftsøkonomiske gevinster, både med hensyn til investeringer og drift. Beredskapsmessig vil det også ha stor betydning at man kan se nett og produksjon i en sammenheng. Da Dalane energi bygget ny kraftstasjon på Moi (Haukland) i Lund kommune i 2013, ble det foretatt ekstra investeringer i denne slik at den kan produsere på eget nett og opprettholde en viss lokal forsyning ved utfall av overliggende nett. Samme utrustning har også flere andre av Dalane energis kraftstasjoner. Dersom man skulle oppnå tilsvarende bedring av leveringssikkerheten ved investeringer i nettet, ville dette medført betydelige kostnader. Som eier av både nett og produksjonsanlegg var det i «konsernets» interesse å foreta en slik «krysssubsidiering», selv om det er nettvirksomheten som får nytten av denne. Det er lite trolig at man ville kommet fram til en tilsvarende løsning dersom det hadde vært en helt uavhengig eierskap av kraftstasjoner og nett. For å få full nytte av slike produksjonsanlegg, som ofte er en integrert del av distribusjonsnettet, er det også avgjørende at de kan styres og koples fra en felles driftssentral, og at de er underlagt samme driftsledelse.

Med bakgrunn i det samfunnsmessige målet for nettvirksomheten; «Sikker strømforsyning til nettkundene uten avbrudd eller andre kvalitetsavvik», bør det fortsatt være anledning til å opprettholde et nært eiermessig og funksjonsmessig samspill mellom de ulike virksomhetsområdene. Unntaket fra kravet om selskapsmessig og funksjonelt skille for selskaper med kundegrunnlag under 100.000 bør derfor videreføres. Det bør være opp til de enkelte selskaper selv å finne den organisasjonsform som er mest hensiktsmessig. I den

DALANE ENERGI IKS

Org.nr. 948 645 017
Kontonr. 3270 07 02994

firmapost@dalane-energi.no
www.dalane-energi.no

Elganeveien 1, Eie
Postboks 400
4379 Egersund
Tlf. 51 46 25 00
Fax 51 49 11 11

Avdelinger:

Bjerkreim:
Postboks 26
4389 Vikeså

Fax 51 46 25 71

Lund:
Sletteveien 9
4460 Moi

Fax 51 46 25 81

Sokndal:
Drageland
4380 Hauge i Dalane

Fax 51 46 25 91

forbindelse bør det legges til rette for at det blir enklere å omdanne selskapene til konsern og organisere de ulike virksomhetsområdene i separate selskaper, bl.a. ved å gi fritak fra dokumentavgift og andre offentlige avgifter og skatter som vil kunne påløpe ved slike omorganiseringer.

Dersom man likevel velger å følge utvalgets anbefaling om at kravet om selskapsmessig og funksjonelt skille skal gjelde for alle selskaper, er det viktig at regler for konserninterne tjenestekjøp ikke blir utformet så rigid at dette blir til hinder for en kostnadseffektiv utnyttelse av kompetanse, utstyr, anlegg og øvrige ressurser som konsernet disponerer i de enkelte selskapene.

2. NVE's regulering. Kostnadsnormens andel av inntektsrammen.

Utvalget foreslår at kostnadsnormens andel av grunnlaget for inntektsrammen økes fra 60 prosent til 70 prosent. Dette vil gjøre at selskapene vil beholde en økt andel av gevinsten ved reduserte kostnader, men det betyr også at selskapene vil måtte dekke en større andel av kostnadene dersom disse øker.

En vesentlig del av kostnadsunderlaget som benyttes i de sammenlignende analysene består av kapitalkostnader; avskrivninger og avkastning på bokført verdi av nettkapitalen. Nye investeringer vil medføre økning av kapitalkostnadene, og dermed kommer man «dårligere» ut i de sammenlignbare analysene. NVE gjennomførte en studie av referentene i kostnadsnormmodellen i 2013 (Rapport 34 2013). Av denne framgår det at fem av de seks selskapene som kommer best ut i de sammenlignbare analysene i distribusjonsnettet har et nett med høyere alder og vesentlig lavere kapitalkostnader pr. km enn bransjegjennomsnittet. En økning av kostnadsnormens andel vil derfor redusere incentivene til investeringer og øke risikoen for at samfunnsøkonomisk riktige investeringer blir utsatt, eller at man ikke tar hensyn til framtidig behov ved dimensjoneringen av nye anlegg.

Det er ikke bare alderen på nettet som medfører utfordringer for reguleringen. NVE's endringer i reguleringsmodellen de senere årene har medført betydelige endringer i DEA-resultatene for de enkelte selskapene, og har vist at de forutsetningene som legges til grunn for målingene har stor betydning. Selv om NVE's modell har blitt videreutviklet og forbedret de senere årene, er det fortsatt kostnader som skyldes forhold utenfor de enkelte selskapers kontroll som det ikke tas hensyn til i analysene.

Dette kan være endringer i nærings- og bosettingsforhold i et forsyningsområde, områder som blir fraflyttet, bedrifter som blir lagt ned, eller det blir etablert bedrifter i områder der dette ikke har vært forutsatt i tidligere kommuneplaner, og dermed ikke tatt hensyn til da den eksisterende nettstrukturen ble etablert.

Videre vil innmatingen til nettet ha betydning for nettkostnadene, dette kan være innmating fra overliggende nett, eller fra lokal kraftproduksjon. Dersom innmatingen fra overliggende nett skjer i nærheten av tunge lastsentra og på en slik måte at man slipper å bygge ut reservekapasitet i underliggende fordelingsnett, vil dette gi muligheter for lave kostnader i fordelingsnettet, alternativt vil man måtte øke overføringskapasiteten i fordelingsnettet og bygge nødvendig reservekapasitet i dette nettet.

Utviklingen av organisasjonsstrukturen i energiforsyningen har også mange steder gitt "historiske" rammebetingelser som gjør at dagens nettstruktur for et selskap ikke er optimal når man ser denne i en større sammenheng. For eksempel kan et nettselskap som er resultatet av en

DALANE ENERGI IKS

Org.nr. 948 645 017
Kontonr. 3270 07 02994

firmapost@dalane-energi.no
www.dalane-energi.no

Elganeveien 1, Eie
Postboks 400
4379 Egersund
Tlf. 51 46 25 00
Fax 51 49 11 11

Avdelinger:

Bjerkreim:
Postboks 26
4389 Vikeså

Fax 51 46 25 71

Lund:
Sletteveien 9
4460 Moi

Fax 51 46 25 81

Sokndal:
Drageland
4380 Hauge i Dalane

Fax 51 46 25 91

sammenslåing av flere mindre selskaper ha mange ulike driftsspenninger. Dette kan være spenningsnivå som kan ha vært fornuftige for de enkelte nettselskapene isolert sett, men som i en større enhet fører til at man i lang tid vil måtte drive nettet i mange separate enheter, noe som kan medføre fordyrende mellomtransformering, parallelle anleggsdeler, dobbelt lagerhold og administrativt merarbeid. Isolert sett vil det ofte ikke være økonomisk forsvarlig, verken bedrifts- eller samfunnsøkonomisk, å skifte ut godt brukbare nettkomponenter bare for å standardisere nettspenningen, men totalt sett vil man likevel framstå som mindre effektiv sammenliknet med et nett som er bygget ut som en samlet enhet og som tidlig har valgt standardiserte spenningsnivåer for hele nettet. *Det vil være urimelig om et selskap som har en slik "uheldig" historisk rammebetingelse i tillegg skal underlegges en streng regulering med strenge krav til effektivisering på kort sikt.*

Sterkere vektlegging av avbruddskostnadene (KILE) vil også kunne slå uheldig ut for enkelt-selskaper som blir påført store kostnader på grunn av forhold som er utenfor selskapenes kontroll. I tillegg til at man kan få direkte kostnader for å utbedre skader som kan bli påført nettet i forbindelse med ekstreme vær-situasjoner, ras, brann m.m., kan man også få høye KILE-kostnader.

Med bakgrunn i de svakheter som fortsatt er knyttet til NVE's reguleringsmodell, og den risikoen nettselskapene har for å bli påført kostnader som ligger utenfor selskapenes kontroll, vil det være feil å øke kostnadsnormens andel av inntektsrammen fra 60 prosent til 70 prosent.

3. Dokumentavgift

Et vesentlig hinder for selskapsmessig omstrukturering er de offentlige avgiftene som vil kunne påløpe, spesielt dokumentavgift. Et fritak for en slik avgift vil i seg selv gjøre det enklere for selskaper å foreta en slik omstrukturering. Selskaper som faller inn under aksjeloven vil kunne foreta omstrukturering uten at det utløser dokumentavgift. For selskaper som ikke er omfattet av aksjeloven vil det etter dagens lovgiving påløpe dokumentavgift. En slik forskjellbehandling vil være svært urimelig dersom man blir pålagt en slik omorganisering og omdanning til konsern. Det må derfor innføres en fritaksordning for alle selskaper, det gjelder kommunale selskaper, Interkommunale selskaper (IKS), samvirkeforetak m.m. En omdanning av slike selskaper til aksjeselskaper i en konsernmodell vil medføre at det vil påløpe dokumentavgift for alle typer eiendommer, både de som er knyttet til produksjon og de som er knyttet til nett. Et fritak for dokumentavgift må derfor omfatte alle eiendomsoverdragelser.

Med hilsen
Dalane energi IKS

Håvard Tamburstuen
Adm. Direktør

DALANE ENERGI IKS

Org.nr. 948 645 017
Kontonr. 3270 07 02994

firmapost@dalane-energi.no
www.dalane-energi.no

Elganeveien 1, Eie
Postboks 400
4379 Egersund
Tlf. 51 46 25 00
Fax 51 49 11 11

Avdelinger:

Bjerkreim:
Postboks 26
4389 Vikeså

Fax 51 46 25 71

Lund:
Sletteveien 9
4460 Moi

Fax 51 46 25 81

Sokndal:
Drageland
4380 Hauge i Dalane

Fax 51 46 25 91

